

KRONIKA CODZIENNA

Wychodzi codziennie wyjąwszy niedziele i dni świąteczne, o god. 2. w południe.
Redakcja i Administracja przy ulicy Sobieskiego, l. 4, gdzie sklep J. S. Jürgensa.

Prenumerata z przes. poczt. rocznie 14 zlr.
półrocznie 7 „ 50 c.
ćwierćrocznie 3 „ 50 c.
miesięcznie 1 „ 20 „

Prenum. miejscowa wynosi miesięcznie 1 zlr.
ćwierćrocznie 3 „
półrocznie 6 „
rocznie 12 „

Inseraty obliczają się po 6 ct. od miejsca jednego wiersza (petit.)

Listów niefrankowanych nie przyjmuje się.
Manuskryptów nie zwraca się.

Numer pojedynczy 5 centów.

Od wydawnictwa.

Prenumerata na „Kronikę Codzienną“ na miesiąc Sierpień we Lwowie . 1 zł.
Na prowincji z przesyłką . 1 „ 20 ct.
Od 1go Sierpnia do końca roku na prowincji z przesyłką 5 zł 80 ct.

Ekspedycja i administracja znajduje się w domu p. Wieczyńskiego przy ulicy Sobieskiego obok sklepu Kühmajera.

Telegram „Kroniki Codziennej“.

Zara 6go sierpnia. Naczelnik powstańców Łuka Petkowiec wczoraj został przytrzymany i oddany władzom wojskowym. Miał on zamiar udania się do Grahowa.

Konstantynopol 6go sierpnia. (urząd). Po dwudniwej walce Turcy 5. bm. opanowali miasto Gurgusowacz. Miasto przez ochotników zostało spalone. Straty Serbów znaczne.

Belgrad 7. sierpnia (depesza urzędowa). Pułkownik Horwatowicz bronił przez pięć dni wzgórze Tresibaba przeciw przeważającym liczbą Turkom. Zmęczone bojem nie mogły wojska nasze wytrzymać natarcia, i cofnęły się wśród ciągłej walki, obsadzwszy wąwozy pomiędzy Kniazewaczem i Banją.

Dnia 3. b. m. wykonała turecka załoga Sienicy w liczbie 2000 ludzi wycieczkę przeciw naszemu lewemu skrzydłu. Atak ten został odparty. Turcy pozostawili 150 zabitych na placu boju.

Lwów 7go sierpnia.

Na sumieniu polskiem cięży grzech wielki, jaki popełniliśmy wobec Czechów w roku 1867, kiedy większość sejmu i złastraszona groźbą rządu Gi-kry, uchwaliła wysłanie delegacji polskiej do Wiednia. Był to akt zdrady dokonanej na Czechach, albowiem na kilka tygodni przedtem przewódca większości polskiej zawarłi z Czechami sojusz w Pradze, dokąd w tym celu jeździli.

Czesi oddali nam piękne za nadobne, i wysłali przewodców swoich na zjazd etno-

graficzny do Moskwy. Myśmy pospieszili do Wiednia i przyłożyli rękę do ucisku Czechów przez Niemców, a oni mszcząc się ucałowali się z najzaciętszymi wrogami Polski.

I odtąd głęboki przedział zarysował się między nami i Czechami; przedział, który w skutkach okazał się i dla nas i dla nich fatalnym, a dla mniejszości niemieckiej tryumfem.

Dziś po latach prawie dziesięciu, obie strony przychodzą do świadomości, że rozdział ten ustąpić powinien zgodzie, że urazy wzajemne powinny pójść w niepamięć i że akcja wspólna wobec wspólnych nieprzyjaciół jest absolutnie konieczną. Dotąd myśl o zgodzie pojawia się tylko w dziennikarstwie i w pogadankach prywatnych, a czasby w życiu. Owe śmieszne zarzuty, jakimi wojują przeciwnicy ugody, nie mają żadnego znaczenia wobec interesów jakie nas łączą z Czechami. Klerykałizm, feudalizm, ultramontanizm, i inne tym podobne zarzuty czynione stronnictwu narodowemu w Czechach, są wymysłem żydków wiedeńskich i jakkolwiek sami w nie nie wierzą, to nie przestają nimi straszyć naiwnych czytelników.

Za ich przykładem idą i na-i rycerze konstytucji i zwolennicy madjarsko-niemieckiego rządu, i naśladowując wiedeńskich dziennikarzy wojują tą samą niesmaczną bronią, zarzucając Czechom dążenia wsteczne.

Śmieszne te zarzuty już tylekrotnie zostały odparte, postępowanie Czechów tak stanowczo im kłam zadaje, że nie widzimy potrzeby tu przeciw nim więcej jeszcze argumentów przytaczać.

Lwów, 7. sierpnia.

Pisząc o carskim ukazie, kasującym matoruski język, wyraziliśmy nadzieję, że brutalny ten akt wrzekomych zbawców Słowiańszczyzny wywoła reakcję między Rusinami, t. j. że właśnie ukaz pobudzi ich do większej działalności. Notujemy dziś jeden objaw w tym kierunku. Podczas gdy wobec gwałtu dokonanego na ruskiej narodowości, „Słowo“ nie zrzuciło swej moskiewskiej liberji i pochwaliło ukaz jako akt nader zbawienny dla Rusinów takiego pomiotu jak redaktorowie „Słowa“; „Prawda“, organ ru-

skiego stronnictwa narodowego, oburza się całkiem słusznie na najnowsze rozporządzenie hr. Tolstoja i Timaszewa. Wyjmujemy z odnosnego artykułu „Prawdy“ następujący ustęp:

„Nie znamy w dziejach takiego państwa, któreby zabraniało obywatelom swoim nawet w prywatnych stosunkach używania ich rodzinnego języka; w tym względzie nikt Moskwie pierwszeństwa tego wynalazku nie zaprzeczy. Z załem musimy skonstatować, że teraz w Moskwie nawet żydom przysłuża więcej swobody myśli i słowa jak Rusinom. To jest istotnie fakt godzien zastanowienia — tak dla Rusinów jako też i dla Moskwy pełen nauk!

Można jednak zabronić drukowania książek, lecz nie podobna zakazać istnienia żywego języka, żywego ludu — niepodobna powstrzymać rozwoju takiego żywiołu narodowego, który żyje i żyć chce.

Żyje i żyć będzie pomimo moskiewskich ukazów nasze słowo, pieśni nasze i nasza duma. Na przekor cenzorom i całemu bumażnemu światu moskiewskiemu, ukraińska matka będzie śpiewała u kolebki swojego dziecięcia piosenkę ruską, każda mogiła, każda pamiątka będzie przypominała nam ukraińskie dumy o sławnej przeszłości, miłośne pieśni nasze będą rozlegały się szeroko i daleko, jak szeroka i daleka jest nasza Rus i Ukraina, a miłość matek i ojców naszych będzie wylewała się wbrew carskim ukazom, nie w innym języku, jak tylko rodowitem naszym, ruskim słowem“.

Ciekawimy, jaki skutek wyrze ten protest na ogół ruski, który z jednej strony wydaje w towarzystwie imienia Kaczkowskiego broszury dla ludu w ruskim narodowym języku, z drugiej zaś uważa zaprzędane „Słowo“ jako organ swych myśli i dążeń.

Wojna ciężko oddziaływa na stan interesów w Węgrzech; handel i przemysł są w upadku i pomimo widoków na pomyślnę żniwa, mało jest nadziei na polepszenie stosunków. W sferach politycznych bardzo zaniepokojeni są wiadomością wyraźnie podaną przez dzienniki wiedeńskie że Andrassy zupełnie jest pozyskany dla polityki aneksyjnej i popiera obecnie powiększenie żywiołu słowiańskiego w Węgrzech. Mówią że jeżeli Andrassy chce nadal utrzymać swój wpływ, to wiadomości tej stanowczo powinien zaprzeczyć.

Z Pesztu donoszą, że z powodu agitacji stanowiących zbrodnię zdrady stanu aresztowano w Pakrac i Belowarze dwóch profesorów serbskiej preparandy Josica i Despotowica, dwóch kupców Korca i Mar-

cowica. Oprócz tego w Belowarze aresztowano innych dwóch nauczycieli i kilku kupców. Pakracki wice-zupan został usunięty z urzędu i oddany pod dozór policji. Aresztowani byli w stałych stosunkach z węgierskimi Serbami. Utrzymują, że aresztowanie nastąpiło na podstawie prywatnego zawiadomienia, jakoby na odpuszcie w Pakrac pito zdrowie „cesarza“ Milana i wzywano lud do wzięcia udziału w wojnie za wolność. Aresztowanie odbyło się tak tajemnie, iż dowiedziano się o niem dopiero z interpelacji Soboticza na sejmie w Zagrzebiu.

Słychać że Ignatiew rozwija wielką czynność w Petersburgu, szerząc propagandę swych idei, i to nie bez skutku, jak można wnosić z większej stanowczości w działaniach gabinetu petersburskiego od czasu jak b. poseł przy Porcie bawi w stolicy carów. — Dzienniki również przemawiają coraz wyraźniej. Tak np. z powodu projektu konfederacji naddunajskiej pod protektorem Austrii podanego przez berliński dziennik *Post*, półurzędowe *Petersb. Wiadomości* przypuszczają, że projekt ten wyszedł z gabinetu berlińskiego, piszą: „Jako? więc to na korzyść Austrii Rosja ma pozbyć się swych praw (?) i poprzestać na tem, że kiedyś w przyszłości jaki nowy Bismark pozwoli jej zawojować Konstantynopol zbliżając się ku niemu od strony Azji!... Jest to łaska za którą bardzo jesteśmy wdzięczni, ale *timeo Danaos et dona ferentes*. Coby powiedzieli Niemcy gdybyśmy zaproponowali im zrzec się Alzacji i Lotaryngji dopóki nie opanują Belgji i Holandji. Śmianoby się z nas. Dziś my się śmiejemy z podobnych propozycji. Gdyby kanclerz niemiecki zadał sobie trud i sprawdził puls Rosji, to przekonałby się, że Rosja nigdy nie zrzeknie się wiekich swych tradycji historycznych i widoków swoich na Wschód. Rosja nigdy nie przystanie na podobne rozwiązanie kwestji wschodniej. Nieprzyjaciele nasi tak samo jak ci, którzy nazywają się naszymi przyjaciółmi sądzą, że Rosja nie jest gotową do potwierdzenia słów swoich czynami. Co do tego, to bardzo się mylą.“ — W uzupełnieniu tych oświadczeń oto co Aksakow, prezes słowiańskiego komitetu w Moskwie, powiedział w mowie publicznej: „Kwestja wschodnia, fo kwestja słowiańska, albo raczej mówiąc dokładnie kwestja rosyjska. Powinna ona być rozwiązana przez Słowian pod kierownictwem Rosji i w interesie tychże Słowian. Pod żadnym względem nie może być ona rozwiązywaną przez Austro-Węgry, lub Anglję“.

Pogadanki naukowe.

III.

(Odczyt Tyndalla o promieniu światła jako środku badania czystości powietrza. — Gnicie i bakterje. — W powietrzu w którym nie ma zawieszonych ciałek organicznych gnicie nie następuje. — W takim powietrzu promień światła jest niewidzialny. — Zarodki bakterji w powietrzu się unoszą; ich rozmnożenie. — Doświadczenie doktora Pantalinięgo z febrą rzymską. — Tyndall przeciwnik samorodztwa.)

Na jednym z tegorocznych odczytów w Royal Institution w Londynie, mówił prof. Tyndall o gnicu, zaradzie i o ich związku z drobnymi, nawet pod mikroskopem niewidzialnymi ciałami organicznymi zawieszonymi w powietrzu. Wiadomo, że jeżeli poddamy jakiegokolwiek ciało gnijące badaniu mikroskopowemu, to znajdziemy w niem zawsze roje złożone z mirjadów drobnych żyjących istot organicznych zwanych bakterjami. Bez udziału tych żyjątek gnicie nie następuje. — one są jego przyczyną, one je wywołują. Otóż pytanie zkad się te istoty biorą, zkad powstają, kto je roznosi na wszystkie strony, oddawna już zajmuje ogromnie nie tylko uczonych lecz i szersze koła publiczności; nie w tem nie jest dziwnego bo doniosłość wpływu tych drobnych istotek na stan zdrowia naszego jest olbrzymia. Już dzisiaj kilka chorób zaraźliwych im przypisują a według wszelkiego prawdopodobieństwa, z dalszym postępowem bada-

lekańskich pokaże się, że znacznie większą liczbę chorób im zawdzięczamy. Otóż co do powstania tych istot, zdania są między uczonymi podzielone. Jedni z nich powiadają, że powstają one w gnijącej materji same, bez zarodków, i że potrzeba tylko sprzyjających warunków by się w organicznym jakim ciele rozwinąć mogły: że powstają przez samorodztwo (generatio spontanea), inni zaś, (do nich Tyndall należy) twierdzą, że do ich rozwoju potrzeba koniecznie zarodków, że zarodki te w ogromnej ilości zawsze się w powietrzu znajdują, i że gdy usuniemy je jakimkolwiek sposobem z powietrza, nabiera ono własności takich że ciała w niem guić nie mogą. Wyłożeniem dowodzących tego doświadczeń, już oddawna, głównie przez Pasteura robionych, zajmował się Tyndall na wspomnianym odczytce. Wykazał on, że jeżeli zanieczyszczone, niezdrówne powietrze z okolic błotnistych, w których zgniele wytworzą się w wielkiej ilości, oczyszcimy z drobnych cząstek w niem zawieszonych, to nietylko, że ciała organiczne łatwo gnijące w niem położone się nie psują, lecz nawet nabiera ono własności ochraniających je od gnicia. Jeżeli napełnimy skrzynkę szczelnie zamkniętą powietrzem przepuszczonem kilkakrotnie przez bawełnę na której osiadają cząstki w niem bujające lub też powietrzem przepalonem, to ciała organiczne nawet bardzo łatwo psujące się, jak naciągi z mięsa, trawy, ryb itp. w tej skrzynce umieszczone, mogą być przechowane w stanie świeżym przez czas nie-

ograniczony. Tymczasem naciągi takie wystawione na działanie zwykłego pokojowego powietrza, które nazywamy czystem, zasepiją się po kilku godzinach, metnieją a po dniach paru wykryć w nich można całe roje ulezione bakterji. Widzimy wtedy, pod silnie powiększającym mikroskopem w takim płynie mirjady drobnych ciałek poruszających się z szybkością.

Wielka ilość doświadczeń z tym przedmiotem robionych przekonywają, iż fakta wyżej podane są prawdziwe, więc, że w powietrzu zupełnie czystem gnicie nie następuje. Otóż opierając się na tem, twierdzi Tyndall, że w zwykłym powietrzu znajduje się w zawieszaniu ogromna ilość zarodków w których potem rozwijają się bakterje i że obecność takich zarodków jest niezbędna do wywołania zjawisk gnicia; że tam gdzie zarodków nie ma, tam najłatwiej psujące się ciała bez zmiany przechowywać się mogą tak długo, jak tylko nam się podoba.

Do bliższego poznania tego przedmiotu ważnem by było zbadać bliżej fizycznie i chemicznie te zarodki wypełniające atmosferę, lecz są one tak drobne, tak subtelne, że najlepszymi nawet mikroskopami dojrzeć ich nie możemy. Już nawet bakterje, które się z zarodków tych rozwijają są tak małe, że nawet przy znacznem powiększeniu widzimy je tylko jako punkciiki; tym bardziej zarodki same są pojedynczo dla oka ludzkiego niewidzialne i jest tylko jeden środek pozwalający dojrzeć je w całej masie. Środkiem tym jest promień światła.

Jeżeli przez szparkę w ścianie wpada do ciemnego pokoju promień słoneczny, to cały jego przebieg aż do ściany przeciwległej widzimy jako jasną smugę na tle ciemnym. Otóż Tyndall jeszcze w r. 1870 wykazał, że promienie światła w ciemności widzimy jedynie tylko dzięki drobnym cząstkom w powietrzu zawieszonym i że w powietrzu „optycznie próżnem“ promień taki jest zupełnie niewidzialny. Na tegorocznym odczytce wykazał to doświadczenie. Miał kilka skrzynek szklanych napełnionych powietrzem przez bawełnę przepuszczonem.

Powietrze takie nie miało już zawieszonych w sobie zarodków, bo osiadły one na bawełnie podczas przeciskania się przez nią. W zaciemnionej sali wykładowej stała lampa elektryczna która była szczelnie zamknięta, i tylko przez małą szparkę przelatywało światło, które w ciemnym pokoju było jako jasna smuga widzialna. Jeżeli się na drodze tej smugi postawiło wspomnianą wyżej skrzynkę z oczyszczonem powietrzem, to widziano wtedy dziwne zjawisko. Smuga była widoczna aż do przedniej ściany skrzynki. W skrzynce samej nic nie było widać, panowała zupełna ciemność, i tylko z drugiej strony smuga była znowu widoczna i padała nareszcie na ścianę na której tworzyła jasną plamę. Więc w skrzynce gdzie zawieszono w powietrzu cząstki były usunięte, promienie światła nie były widzialne. Tłumaczy się to tem że w zwykłym powietrzu światło odbijając się od tych drobnych ciałek rozprasza się na wszystkie strony, i

Do „Times“ piszą z Wiednia, że Porta urzędowo zawiadomiła mocarstwa o chorobie sultana Murada i prawdopodobnej jego abdykacji. Zawiadomienie to spowodowało wymianę myśli między mocarstwami w celu porozumienia się co do postawy, jaką wypadnie zachować w razie ziszczenia się tej ewentualności. Zdaje się, że porozumiano się w ten sposób, iż abdykacja Murada i wstąpienie na tron innego sultana, tudzież w ogóle wszelka zmiana panującego uznana zostanie za zwykły wypadek, który nie powinien za sobą pociągać żadnych zmian w zwykłych formalnościach. Nowy panujący zostanie uznany, a pisma wierzytelne do sultana Murada, dotąd przez posłów nie wręczone, zostaną przemienione na inne, które uwierzytelnią posłów przy jego następcy.

„Wybór nowego papieża przez lud rzymski“. Pod tem hasłem zawiązało się, jak piszą z Rzymu do „Czasu“, stowarzyszenie, którego programem: przeprowadzenie wyboru papieża przez głosowanie powszechne. W manifestie ogłoszonym oświadczają członkowie stowarzyszenia, że dotąd nie spoczną, póki nie przeprowadzą swego programu. Agitacja zajmować się mają nawet księża, których ambicja popycha na tak niebezpieczną drogę. Gdyby się zamiary stowarzyszenia powiodły, mielibyśmy smutne sceny z czasów antypapieży, a w razie poparcia agitacji tej ze strony rządu, łatwo może się świat katolicki doczekać, że papież wybrany legalnie przez kardynałów, będzie zmuszony opuścić Rzym. — Jeżeli wiadomość ta nie jest wynikiem fantazji korespondenta „Czasu“ to do kłopotów kościoła katolickiego przybędzie nowy i bardzo ciężki. Niewątpliwie ma w tem udział ręka Bismarcka, którego popiera silnie stronnictwo rządowe w Rzymie.

W ormiańsko-gregoriańskiej gminie w Konstancynopolu krąży pogłoska, że katolikos (rodzaj prymasa) ezmiadziński zaledwie zdolał uniknąć Sybiru. Do jednego z ormiańskich dzienników piszą: „Jego świątobliwość katolikos Kework czwarty, w porozumieniu (?) z w. ks. Michałem namiestnikiem Kaukazu znowu podniósł kwestję utworzenia księstwa ormiańskiego a to na podstawie przyrzeczenia danego przez cara Mikołaja katolikosowi Nersasowi w nagrodę za to, że Ormianie pomogli mu przy wypędzeniu Persów z prowincji kaukaskich. Katolikos chciał wystąpić z testamentem cara Mikołaja w dwóch tylko egzemplarzach istniejącym. Rząd petersburski oburzony tym postępkami zarządził deportację katolikosowi. Wskutek tego Ormianie pozostający w służbie rosyjskiej poczuli masami podawać się do dymisji, co spowodowało rząd rosyjski do zmiany wygnania katolikosowi na areszt domowy.“

Los ustawy municypalnej w senacie francuskim, wypadnie, zdaje się, wbrew życzeniu komisji, która przedsięwzięła była staranie, aby w tej jeszcze sesji ustawę rzeszoną wziąć pod ogólne obrady i odrzucić. Senatorowie tymczasem, tak zwani zachowawczy, skłaniają się natomiast ku odrzuceniu debaty nad ustawą municypalną do czasu zwołania Izby po ferjach. W szeregu poprawek przygotowanych do debaty nad ustawą jest najniebezpieczniejszą poprawką Grivarta, która brzmi:

„Merowie i adjuanci począwszy od miast głównych departamentów, aż do gmin o ludności wyżej 3000, mają być mianowani przez prezydenta rzeszypospolitej, w innych zaś gminach przez prefektów“.

rzeczywiście widzimy wtedy nie sam promień lecz cząstki przezeń oświecone, a ponieważ takich cząstek w skrzynce nie było, więc i promienia się nie widziało.

To samo doświadczenie wykonać można i znacznie prostszymi sposobami. Jeżeli pod taką smugę świetlną podstawimy lampkę spirytusową, to po nad lampką cząstki zamieszczone organiczne spalają się, i smuga się przerywa. Jeżeli także chuchniemy na smugę, to widzimy tam wnet przerwę, bo powietrze z płuc wychodzące jest czyste, bo cząstki w niem zawieszane osiadły na wewnętrznej powierzchni płuc.

Żeby zbadać sposób rozmieszczenia zarodków w powietrzu, Tyndall poustawiał probierki z rozmaitemi nawarami organicznymi w najrozmaitszych punktach laboratorium. Po pewnym czasie płyny w probierkach zawarte, męciły się zaczęły i niedługo we wszystkich ciecz pokazywała oznaki zepsucia. Badając bliżej każdą z probierek z osobna zauważył, że nie we wszystkich gnicie postępowało jedną drogą. W jednych probierkach rozwijała się wielka ilość pleśni, grzybków drobnych, ze szkodą bakterji, w drugich znowu bakterje przeważały; co jejszcie dziwniejsza, z pomiędzy stu rurek niedaleko od siebie stojących, jedna zawierała bakterje zielonej barwy. Ta niejednostajność zmiany płynów wystawionych na działanie powietrza, dowodzić ma według

W dalszym ciągu obrad budżetowych francuskich ma zająć zmiana o tyle, że debata nad budżetem oświaty zostanie prawdopodobnie odroczonej aż do sesji wiosennej, ponieważ minister Dufaure z przyjęcia pozycji wykreślonych przez komisję, robi kwestję zaufania.

Obrady nad budżetem wojennym trwają w Izbie dalej. Wszystkie poprawki zdążające do utrzymania pozycji wykreślonych przez komisję budżetową, są odrzucone.

Wniosek żądający zniesienia wojskowych kapelanów został przyjęty.

Z Waszyngtonu, gdzie sprawa przysięgłego wyboru prezydenta Stanów Zjednoczonych, stoi na porządku dziennym, donoszą, że kandydat partii demokratycznej, pan Tilden, ogłosił odezwę, w której oświadcza, że przyjmuje kandydaturę i zgadza się zupełnie na program stronnictwa, ustanowiony na konwencji demokratycznej w Saint Louis. Pan Tilden oświadcza się szczególnie za reformą wydatków państwowych i zupełnym zjednoczeniem ze Stanami południowymi, a przeciw przyspieszeniu przywrócenia systemu wyplat gotówką, wreszcie przemawia przeciw ponownemu wybraniu prezydenta.

Izba reprezentantów Stanów Zjednoczonych przyjęła poprawkę do konstytucji, wedle której zabrania się używać funduszy publicznych na potrzeby poszczególnych sekt religijnych.

WOJNA.

Podczas kiedy Turcy główny atak swój kierują przeciw linii Timoku, rozpoczęli Serbowie ruch zaczepny przeciw Niżowi, gdzie stała tylko ma się obecnie znajdować załoga. Major Progotow wraz z Ostoiczem mieli już zająć leżące pod Niżem a oszańcowane Mramor gdzie się w ręce serbskie dostało między innymi 5 dział Kruppa. Czerniajew wraz z Fadiejewem, który dotąd nie objął jeszcze żadnej komendy, znajdowali się dnia 5. b. m. w Kniazowacu, który według doszłej nas tureckiej depeszy po dwudniowej bitwie przez Turków zajęty i spalony został. Prawdopodobnie brały w bitwie tej udział główne siły Czerniajewa, stojące niegdyś w silnych pozycjach pod Vraternicą. Ze strony serbskiej nie mamy o przebiegu tej bitwy bliższych doniesień; — ostatnie z d. 5. b. m. donosi, o odparciu ataku i zupełnym porażce przednich straży tureckich pod dowództwem Eyuba.

Sprawdzenia doniesień tureckich o zajęciu Kniazowacza (Gurgusowacza) wyciekać jeszcze należy, wiadomem jest bowiem, że Czerniajew mógł na punkt ten rzucić główne siły swoje, stojące w mocnych pozycjach pod Vraternicą. Ostatnie rekonesanse tureckie przez czarkieskiego majora Osmana Effendiego przedsięwzięte, sprawdziły, że tak Leszjanin jak i Czerniajew otrzymali znaczne posiłki; mianowicie, widziano znaczne kolumny wraz z artylerją, maszerujące z Vraternicy do Zajcaru, wobec czego widział się Osman basza zmuszonym zaniechać ataku na to ostatnie nadzwyczaj silne miejsce. Ruch serbski w kierunku Zajcaru i zmocowanie tamże znacznych sił, zagrażały flankom Osmana baszy, który w razie gdyby dłużej jeszcze był czekał bezczynnie, zostałby był oskrzydłonym i zmuszonym do odwrotu na Adlje. Ażeby temu zapobiedz, postanowił Osman, ubiedz Serbów atakiem na Kniazowacz, wszelakoż i zdobycie tego miejsca nie zmieniłoby tak dalece położenia wojsk tureckich, których flance zagraża zawsze Leszjanin od Zajcaru.

Tyndalla że zarodki nie są jednostajnie w powietrzu rozrzucone, lecz że są chmarami w niem zawieszane; zdaniem jego, nawet stan tych zarodków wpływa znacznie na rozwój gnicia: jedne z nich są stare drugie świeższe, jedne suche, drugie wilgotniejsze, i te różnice w stanie mają właśnie spowodować różnice w gwałtowności procesu gnicia.

Godnym uwagi był fakt zauważany przy doświadczeniach, że bakterje nie pokazują się na przód w jednej flaszkowej a dopiero od niej inne się zarażają, lecz pojawiają się naraz w kilku. Porównać to można z zarazą która nawiedzając wioskę, nie w jednym tylko domu się pokazuje, lecz w kilku naraz oddalonych od siebie i dopiero potem rozszerza się na wszystkie strony, lub też często oszczędza domy pośrednie. Tyndall tłumaczy ten fakt wspomnianem już wyżej niejednostajnym rozmieszczeniem zarodków w powietrzu.

Srodki mechaniczne oczyszczania powietrza były już od dość dawna używane jako prezerwatywa od zarazy. Sławny rzymski doktor Pantalini kazał robotnikom, którzy mieli prowadzić przez Kampanję kolej żelazną nosić ciągle na ustach respiratory z bawełny. Srodek ten okazał się bardzo skutecznym dla ochronienia się od grasującej tam „rzymskiej febry.“ B.

Daleko groźniejszą dla Serbów jest wiadomość donosząca, że Hassan-basza przetrwał ich komunikacje z Negocinem, w takim bowiem razie główny atak Turków nie miałby na celu zdobycia Zajcaru, ani też obejścia Deligradu, lecz właśnie atak na Negocin. Ofensywa turecka w tym kierunku zagraża serbskiemu korpusowi pod Negocinem i Bregową stojącemu, odcięciem linii odwrotu, i przyparciem do Dunaju, a udanie się tego planu, oddałoby w ręce tureckie cały górny Timok i serbską linię Dunaju od Raniwacu aż do Milanowacu, linji tej bowiem strażę w tej chwili tylko 1000 do 1500 serbskiej milicji.

Z Raguzy pod d. 5. b. m. donoszą, że z Nowego Bazaru ciągnie Derwisz-basza z 20ma bataljonami w odsiecz oszańcowanemu w Trebinji Muktarowi. Taż sama depesza donosi o zajęciu trzygodzinnej utarczki pod szaniami tego miasta: — była to prawdopodobnie wycieczka Muktara, uskuteczniła celem zaprowiantowania twierdzy. — Bataljon turecki przybył do anklawy Kleku, spalił baraki, namioty, magazyny i zapasy oszańcowanego obozu pod Neum, po czem wsiadł na turecką fregatę Fotige i odplynął do Albanji

Turecka flota wojenna.

Państwo tureckie, które dziesięć lat temu żadnej prawie floty nie miało, posiada obecnie imponujące siły morskie, które co do liczby okrętów stawiają Turcję w rzędzie pierwszych mocarstw morskich. Flotę swą zawdzięcza Turcja ostatniemu sultanowi, i jest ona dziełem angielskich marynarzy, których Abd-ul-Azis ulęgając namowom angielskich posłów do kraju powołał. Składa się ona z 26 pancerników i około 70 wojennych parowców. Pomiedzy pancernikami jest 13 monitorów wieżowych i kazamatowych okrętów, 4 bateryjne okręty, 5 monitorów dunajowych i 7 blindowanych łodzi kanonierskich. Nieblindowana flota składa się z 5 fregat z 115 działami, 10 korwet z 117 działami, 25 jachtów parowych z 112 działami i 34 mniejszych parowców z 85 działami. Oprócz tego posiada Turcja cztery drewniane parowce transportowe, 9 żaglowych kuterów, 5 baggerów, razem 130 okrętów noszących 641 dział i wymagających 28,462 głów załogi.

Pomiedzy pancernikami zajmują najpierwsze miejsce „Massudieh“ i „Memudieh“ wieżowe Monitory, zbudowane według zasad konstrukcji bordowej. Potwory te dźwigają na swym pokładzie baterje długie na 148 stóp, a uzbrojone działami najcięższego wagiomiaru, od 12 do 18 ton. Blindy tych okrętów mają grubości od 10 do 12 cali, — oprócz tego okalają zręby ich dwunastocalowe panczerowe pasy, przed okrętów tych uzbrojony jest zębem, dość silnym, by mógł przebić nieprzyjacielskie okręty poniżej panczerza, w miejscu najsłabszem. Oprócz dział w baterji zaliczonych, mają jeszcze „Massudieh“ i „Memudieh“ każde po 9 dział na pokładzie.

Po tych monitorach najsilniejszą jest fregata panczerowa „Osmanin“, — dalej wieżowe monitory „Avni Allah“ i „Muin Zafer“, budowane w Londynie. Pancerniki te mają każdy po cztery armstrongi najcięższego wagiomiaru.

W razie wojny przyłączy się do floty panczernej pięć nieblindowanych szrubowych fregat i 16 nieblindowanych szrubowych korwet. Wszystkie te statki zostały po większej części zbudowane w warsztatach londyńskich, wszelakoż posiada Turcja w Tersane warsztat, w którym ostatniemi czasy wszelkie skutecznie naprawy. Warsztat ten olbrzymie posiadający zasoby, należy do najpierwszorzędniejszych europejskich zakładów i może w razie potrzeby bardzo wielkie flocie przynieść usługi. W Tersane znajduje się nadto stacja torpedowa, pod kierownictwem angielskiego oficera.

Oprócz Tersane posiada Turcja jeszcze znaczny arsenał w Tophane, gdzie się znajduje potężna ludwisarnia, i fabryka karabinów. W fabryce tej przerabiają właśnie 600,000 zakupionych w Ameryce karabinów Enfielda, na broń konstrukcji Suidersa.

Wracając do floty, powiedzić tutaj musimy, że działalność jej w razie wojny, nie odpowiadałaby wcale jej wielkości, pomimo nadzwyczajnych zasobów, które posiada, mianowicie co do oficerów nie jest w komplecie. Brak ten opróżnić należy wstrętowi, którym się powodował rząd, usuwając wszystkich nie-turków od służby. Podczas gdy etat floty powinienby wynosić 28,462 głów liczy on tylko około 6,500 ludzi, posiadających wprawdzie wyborne dla marynarzy przyimoty, ale nieposiadających żadnego wykształcenia. Nadmienić również wypada, że flota sultańska trzymana przez Abd-ul-Azisa zawsze w pobliżu Stambułu nie odbywała dotąd żadnych podróży. Pawilon jej znany jest tylko na wodach greckich, i chyba jeszcze angielskich, gdzie go zanoszą transportowe statki wysyłane tamże dawniejszemi czasy po armaty i materiał wojenny.

Wiadomości miejscowe i zamiejscowe.

W gimnazjum polskiem im. Fr. Józefa, według sprawozdania dyrektora tegoż zakładu dr. Samolewicz, było w r. 1875/6 klas 19, w nich uczni 942, z których według języka ojczystego Polaków 811, Rusinów 46, Niemców 12, Czechów 4. Według wyznania rz. kat. 737, gr. kat. 80, orm. kat. 10, ewang. 4, izr. 52. Z tych otrzymało stopień celujący 117, stopień pierwszy 471, z poprawką jednego przedmiotu 17, stopień drugi 41, trzeci 86. Do egzaminu dojrzałości zgłosiło się 62, razem z pryw. i eksternistami.

Wpisy uczniów do tegoż gimnazjum na rok szkolny 1876/7 odbędą się w ostatnich dniach bm., egzaminy wstępne rozpoczną się 1. września.

Sprawozdanie zawiera także rozprawę prof. Próchnickiego „O życiu Franciszka Karpińskiego.“

Sankejonowane uchwały. Cesarz sankejonował ustawę zezwalającą gminie miasta Stanisławowa pobierać opłatę gminną od psów począwszy od 1. stycznia 1877, i uchwałę sejmiku o dodatkach do podatków w gminach: Rypianka, Jaworówka, Bania, Worochta, Podmanasterek, Majnicz, Machliniec, Krasiczyn, Rożanka i Łahodów.

Mianowania. Sąd powiatowy wyższy w Krakowie zamianował praktykanta sądowego Henryka Fenermanna auskultantem bezpłatnym. — Naczelnik c. k. Dyrekcji poczt, nadał posadę ekspedienta pocztowego w Weldziru ekspedytorowi pocztowemu Wawrzyńcowi Kristmanowi

Sankejonowane ustawy sejmowe. Cesarz sankejonował ustawę zezwalającą gminie miasta Stanisławowa pobierać opłatę gminną od psów począwszy od 1. stycznia 1877, oraz uchwałę Sejmiku o dodatkach do podatków w gminach: Rypianka, Jaworówka, Bania, Worochta, Podmanasterek, Majnicz, Machliniec, Krasiczyn, Rożanka i Łahodów.

Przeniesienie siedziby Starostwa z Birczy do Dobromila jest już postanowionem. Dotyczący reskrypt ministra Lassera ogłasza ostatnia *Wiener Zeitung*. Przeniesienie nastąpi d. 1. października.

Sąd powiatowy w Biale. Z powodu konfiskaty *Dziennika Polskiego*, zawierającego artykuł o nadużyciach sądu powiatowego w Biale, odbyła się w piątek popołudniu rozprawa objętywna, przy której Prokuratorję państwa zastępował dr. Szymonowicz, a praw redakcji bronił p. Henryk Rewakowicz. Po wysłuchaniu wniosków obu stron, Trybunał uznał, że wspomniany artykuł nie zawiera znamion zarzuconej zbrodni z §. 300 u. k. i że nakład skonfiskowanego numeru ma być redakcji zwróconym. Tendencją bowiem tego artykułu nie jest ani wyszydzenie sądu pow. w Biale, ani wzbudzenie przeciw niemu nienawiści i wzgardy, lecz autor przytacza pewne fakta, których dochodzenia w drodze sądowej się domaga i o których twierdzi, że są prawdziwe. Gdy w tym przedmiocie dochodzenia żadnego nie było i Trybunał nie ma przekonania, że fakta te są zmyślane lub przekręcone, zatem odpada i to ostatnie znamię zbrodni z §. 300 u. k.

Kradzież calusa. Pan Alfred Zieliński, nieznanby zresztą ani z rodu ani z zatrudnienia mógłby mimo zbyt przyrumienionej twarzy i przesadnego zaniechania w toalecie uchodzić w swoich sferach za bardzo miłego kawalera, gdyby go nie posiadano o pewien niedł w głowie, zwany zwyczajnie „bzikiem“. Przed kilku dniami zbliżył on się do czterech córek majora p. L., przechadzających się kolo stawu Pelczyńskiego, porwał najstarszą w swoje objęcia i usiłował w uściśnieniu ukraść jej — a raczej wydrzeć calusa. Na okrzyk trwogi i przerażenia, wydobyły z czterech dziewczęcych pierśi, pospieszył komendant wojskowej pływalni i spowodował aresztowanie natrętnego don Juana. W piątek odbyła się z tego powodu rozprawa główna w tutejszym sądzie powiatowym dla spraw karnych. P. Alfred Zieliński stał pod zarzutem przestępstwa obrzy i honoru. Po przeprowadzeniu jednak postępowania dowodowego oświadczył zastępca Prokuratorji pan Królikowski, że popelniony czyn nie nosi na sobie znamion takiego karygodnego czynu, któryby mógł być przedmiotem oskarżenia sądowego, w skutek czego p. Alfred Zieliński został uwolniony.

Dr. Tangl, jeden z najwięcej znanych lekarzy lwowskich, umarł przedwczoraj.

Posiedzenie Towarzystwa przyjaciół sztuk pięknych i losowanie dzieł sztuki w Krakowie, odbyło się dnia 4. sierpnia pod przewodnictwem prezesa Towarzystwa ka. Marceliego Czartoryskiego. Ze sprawozdania o funduszach wyjmujemy tylko główne cyfry, mianowicie, że: zakupiono dzieł sztuki za 9000 zlr. a na fundusz treści pomnikowej odłożono 1000 zlr. tak więc fundusz ten wynosi obecnie 7750 zlr. Dochody Towarzystwa wynosiły w czasie od 1. lipca 1875. do 1. sierpnia 1876. 26,385 zlr. w której to liczbie ze sprzedaży akcji wpłynęło 17,676 zlr. przybyło więc w tym roku 154 akcyj. Dochód z wstępu na wystawę przyniósł 1635 zlr. (9 909 zlr. mniej jak w roku zeszłym. Wydatki wynosiły razem 24,239 zlr. Z tych: na zaku-

Magazyn towarów drobiazgowych JÓZEFA BALLABANA

ulica Karola-Ludwika liczba 3, obok handlu pp. K. J. Schayer we Lwowie, poleca po cenach najtańszych:

Kwiaty francuskie i wiedeńskie, Pióra, Kołnierzyki i Manszety damskie i męskie Rękawiczki gładkie, łosiowe, sarnie, niciane w najnowszych fasonach, Krawatki damskie i męskie jasne, Perfumieria francuska wiedeńska i angielska Najnowsze wyroby z biżuterji, Szeszotki, Grzebienie i. t. p.

Guziki do ubierania sukien w największym wyborze, Najnowsze wyroby pasmanteryjne jako to: taśmy, frędzle, krepiny, spiecia itp., Wszelkie przybory do krawiecczyni damskiej i męskiej. 48 (11-9)

Zamówienia z prowincji skuteczniam jak najdokładniej odwrotną pocztą, nie licząc opakowania.

Dr. Madyoyny, Chirurgji, Akuszerji i Okulista

Zygmunt Dzikowski

spędziwszy dłuższy czas jako lekarz pomocnik przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie, a następnie jako asystent przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie, następnie jako asystent przy szpitalu lwowskim, przeniósł się obecnie do swego rodzinnego miasta KAŁUSZA, gdzie osiadł stale dla praktyki lekarskiej.

Do leczenia chorób płuc i serca posiada przyrząd pneumatyczny profesora dr. Waldenbura z Berlina, jako też aparat elektryczny do leczenia chorób nerwowych. 63 (1-9)

Do sprzedania

realność składająca się z dwu domów mieszkalnych i ogrodu, z studnią na podwórzu, stosowna do urządzenia wyszynku lub warsztatu stolarskiego przy ulicy Łyczakowskiej

Blizsza wiadomość w „Biurze Drukarni Związkowej“ w hotelu Żorża. 55 (4-9)

Tylko czystym pszczelnym oskiem froterowana posadzka może być trwałą i piękną potysk posiadać!!!

takowy uabyć można w handlach

F. SCHUBUTHA i SYNA w Rynku, K. KLIMOWICZA przy ulicy Wałowej i J. REISSA przy ulicy Krakowskiej.

UWAGA: Wszystkie inne surogaty, jak wyroby parafiny, tak zwane „Cerasyna“, wosk ziemny, ozokorit, wosk mineralny są do wymienionego użytku zupełnie nieodpowiednie!

60 (2-3)

Księgarnia

KAROLA WILDA

we LWOWIE

ulica Halicka liczba 21.

otrzymała na główny skład następujące nowe dzieła;

„DO AMERYKI“ i „W AMERYCE.“ Podróże, szkice, obyczaje i obrazki z życia mieszkańców Ameryki przez

KALIKSTA WOLSKIEGO

(Aut. dzieł: „Żydzi i Kahały“ „Rumunja“). Lwów 1876 (8ka 391 str.).

Cena 2 zlr.

Na pamiątkę obchodu uroczystości stułtnej rocznicy ogłoszenia niepodległości Stanów Zjednoczonych:

KOŚCIUSZKO W AMERYCE

opowiadanie

STANISŁAWA KUNASIEWICZA

Lwów 1876. — Cena 50 ct.

ZAPISKI ORNITOLOGICZNE

Kasimierza hr. Wodzickiego

Serja II. Zeszyt 1. (Kraków 1876).

Cena 1 zlr.

W tejże księgarni znajduje się na składzie w Poznaniu wydane dzieło Leona Potockiego „Urywek ze wspomnień pierwszej mojej młodości.“ — Cena 3 zlr. 60 ct.

Księgarnia rozseła na żądanie gratis franco katalog dzieł, które po nadzwyczajnych cenach sprzedaje. 23(6-9)

„TYDZIEŃ“

literacki, artystyczny, naukowy i społeczny, wychodzi od dwóch lat we Lwowie.

a zasilany przez pióra najzdolniejsze, daje żywy obraz ruchu umysłowego tak w kraju jak za granicą.

Stale korespondencje ze wszystkich ognisk cywilizacji.

„Tydzień“ jest największym pismem literacko-naukowym w Polsce.

Od października roku bieżącego z rozpoczynającym się IV. tomem będzie dołączony stały dodatek ze wspaniałymi

ILUSTRACJAMI KARTONOWEMI.

Na żądanie przesyłamy gratis numera na okaz.

Przedpłata kwartalna na prowincję z przesyłką 4 zlr. 40 ct.

Adresować: „Administracja „Tygodnia“, Lwów, ulica Halicka liczba 52.“ 32 (11-9)

Administracja i Ekspedycja

„KRONIKI CODZIENNEJ“ i „SZCZUTKA“

jest przy ulicy Sobieskiego za sklepem pana Popowicza, gdzie się przyjmuje na oba pisma prenumeratę, jakoteż i sprzedaż pojedynczych numerów. 61 (2-9)

Krajowa fabryka

PORTLAND - CEMENTU

W. Struszkiewicza i B. Długoszowskiego.

stacja kolei Arcyksięcia Albrechta Dolina (poczta Węldzisz)

poleca swój

zawsze świeży produkt

i uwiadamia, iż dla dogodności Szanownej Publiczności urządziła

składy komisowe

we Lwowie u pana Jana Schumana

plac Marjański 1. 9.,

w Krakowie u panów Wartalski et

Wiśniewski ulica św. Jana 1. 295.,

w Przemyślu u p. A. Faliszewskiego,

w Stanisławowie u panów Polester et

Goldenberg. 56 (3-9)

Roczniki „SZCZUTKA“

od roku 1870 do 1875 sprzedają się tom po 5 zlr. 51 (12-9)

Zmiana lokalu.

Główny skład nasion

TEOFILA LUCKIEGO

przeniesiony został z pod liczby 14. pod liczbę 15. plac Halicki do gmachu Banku Hipotecznego.

Równocześnie poleca: Rzepę ścierniową 50 kilo (100 ft. ct.) 60 zlr., 1 kilo (2 ft. ct.) 1 zlr. 50 ct., Hreczka sybirska pastwana 50 kilo 8 zlr. i wszelkie inne nasiona jesiennie i wczesne, Cybulki kwiatowe holenderskie, Hyacynty, Tulipany itp., na które zamówienia już teraz przyjmuje, rozsełka we wrześniu.

PASY do MASZYN i MECARŃ

z najlepszych skór belgijskich w różnych szerokościach.

BUNDY do PODRÓŻY i SUKNA

wyrobu a dóbr Alfreda hr. Potockiego. 50 (7-9)

Kołdry sławuckie, Koce na konie i Sukna podłogowe.

Przy Zakładzie Wychowawczym Froeblovskim BIRUTY z STRAŻNICKICH LUKASZEWICZOWEJ ulica Kopernika 1. 10. został utworzony PENSJONAT DLA DZIECI OD LAT TRZECH. Najmłodszy z pensjonariuszy korzystać mogą z metody Froebela i rozwijać się w ogródku dziecięcym do lat 6 z dziećmi przychodzącymi z miasta pod kierunkiem właścicielki przy nauczycielkach najzdolniejszych patentowanych froeblovskich. Metoda Froebela jak wiadomo nawet dla dzieci umysłowo słabo rozwiniętych jest jedynym środkiem do pobudzenia rozwoju. Dalej przy pensjonacie jest także szkoła normalna 4-klasowa prowadzona według przepisów i planów dla szkół rządowych; tak że pensjonariusze po ukończeniu tejsze mogą przejść do szkół gimnazjalnych lub realnych. Dalej będą pensjonariusze pod ciągłym nadzorem guwenera-pedagoga, który tak nauce ich, jako też zabawom i przechadzkom zawsze będzie obecny; słowem urządzenie pensjonatu odpowie wszelkim wymaganiom sumiennego, rozumnego i pod każdym względem wzorowego wychowania. Nakoniec dodaje się, że dzieci mogą korzystać z nauki języków i muzyki, oraz gimnastyki, której udziela podczas przechadzki w ogrodzie hr. Potockich przy ulicy Kopernika, znany lekarz pan Madejski. 52 (7-10)

KSIĘGARNIA

Gubrynowicza i Schmidta

WE LWOWIE

poleca nowo wydane

KARTY TEATRU WOJNY

Turcji, Serbji, Hercegowiny w cenie 40, 60, 70 ct. — pod opaską 46, 65, 75 ct. 45(6-9)

„CHOROBY GALICJI“

dzieło poświęcone sprawom krajowym;

napisane jak najpopularniej w formie powieściowej zaczęło wychodzić we Lwowie nakładem

F. H. RICHTERA.

Cena zeszytu 50 ct., zeszytów będzie razem pięć.

Dotąd opuściło prasę trzy zeszyty.

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Tytuły rozdziałów:

33 (9-9)

I. Pierwsze wrażenia.	VII. Loterja.
II. Maskowani. (Ultramontanie krakowscy).	VIII. Rzeźmieszki na prowincji.
III. Lichwa żydowska.	IX. Stosunki gospodarskie.
IV. Sprawa żydowska.	X. Sprawa ruska.
V. Pasożyty i pijawki.	XI. Lichwa uprzywilejowana.
VI. Przemysł i handel.	XII. Polityka.

Z końcem sierpnia bieżącego roku całe dzieło będzie gotowe.